

har indsat en Sikkerhedsventil, idet man kræver, at Arbejderne selv skal tilvejebringe $\frac{1}{10}$ af Laanebeløbet. Men hvad betyder dette? Til syvende og sidst overordentlig lidt, idet det jo vil være umuligt at efterspore de Veje, ad hvilke denne Tiendedel er tilvejebragt. Jeg har i saa Henseende rige Erfaringer fra den Boliglovgivning, vi har haft her i Landet i de senere Aar, som jo var baseret paa, at den byggende skulde disponere over 10 à 15 pCt. af Byggesummen. Det skulde være hans Indsats, hans Ejendom. Men det har vist sig, at disse 10—15 pCt. — hvor mange der nu kræves i de forskellige Tilfælde — er tilvejebragt ad alle mulige Veje, som i Virkeligheden ikke havde noget som helst at gøre med vedkommende Bygherres Ejendomsret til disse 10—15 pCt., hvilket var Forudsætningen. Man har maattet bøje sig for dette som en nødvendig Konsekvens af denne Finansieringsmaade, som man nu en Gang havde tilvejebragt ved Lovgivning. Der var den Gang, da dette skete, ikke andet at gøre, vi var i en Tvangssituation, og det kan man for saa vidt sige, vi ogsaa er, naar Talen er om Freden paa Arbejdsmarkedet i disse Tider. Vi kommer i denne Tvangssituation Aar efter Aar, og Forsøg paa at finde nye Veje frem er derfor stadig paakrævet. Men jeg tror dog ikke, at den Sikkerhed for Misbrug, som man her søger tilvejebragt, paa nogen Maade vil vise sig tilstrækkelig; og derfor maa paa dette Punkt indgaaende Undersøgelser og Overvejelser finde Sted, før de Tanker, der her er fremført, kan nedfældes i Form af Lovgivning.

Der er f. Eks. Spørgsmaalet om, hvorvidt der er Adgang for den vedkommende Virksomhed til selv at tilvejebringe denne Tiendedel. Det vil der i og for sig ikke være noget i Vejen for; kan en Virksomhed ved Indførelse af en saadan Udbyttedeling, naar den har Trang dertil, opnaa f. Eks. et Laan paa 100 000 Kr. fra Staten, saa vil der vel ikke være store Vanskeligheder ved at forsyne Arbejderne med de 10 000 Kr., som skal være deres Tiendedel. Men kan Staten gaa ind i denne nye Finansieringsopgave uden nøje at have Klarhed over, under hvilke Former de Midler skal være tilvejebragt, hvorover Arbejderne skal disponere?

Saa er der endvidere Spørgsmaalet: Tillader nu ogsaa virkelig Tiderne, saaledes som de former sig økonomisk, at skride til Foranstaltninger af denne Art? Atter her optræder Laan og Garanti til et Beløb af

10 Mill. Kr., og man maa virkelig spørge: Kan Staten atter og atter uden Hensyn til den trange Tid, hvori vi lever, drage nye Millioner ud af Skatteydernes Lommer, paadrage sig nye Milliongarantier? Man vil holde Arbejdslønningerne oppe ved Milliongaver, man vil koncentrere og reorganisere Industrien i vort Land ved Millionlaan og Milliongaver. Man vil sikre Ejendomsbesiddere ved Millionlaan og Gaver, saa de kan blive paa deres Ejendomme, og Spørgsmaalet er da dette, om man ikke her, foreløbig i hvert Fald, gør Regning uden Vært, det vil sige uden det Hensyn, som man skylder Skatteyderne.

Imidlertid, jeg har tidligere sagt, og jeg vil gentage det her, at Spørgsmaalet: Arbejdernes Andel i Virksomhedernes Udbytte, ikke gennem kontant Udbetaling, men ved, at man gør dem til Interessenter i selve Virksomheden, og Muligheden for ad den Vej at naa frem til at øge og til syvende og sidst betrygge Arbejdetsfreden er en Opgave, som et moderne Samfund ikke kommer udenom, og som man derfor bør og maa beskæftige sig med, med det Formaal at føre det fra Teorien ned paa Jorden ved Udformningen i Praksis, og derfor ser jeg med Tilfredshed det Lovforslag forelagt, vi her behandler. Jeg haaber, at vi i fuld Fordragelighed, saaledes som ogsaa den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (P. Munch) har udtalt Haabet om, vil kunne drøfte Sagen. Den ligger efter min Mening teoretisk, for saa vidt man kan afstikke Hovedlinierne for den kommende Udvikling paa dette Omraade, fuldt afklaret. I talrige Forsøg, som den herhen hørende Litteratur i Enkeltheder redegør for, har man et stort, stort Udvalg af Typer paa Udformningen af Udbyttedelingen som Grundlag for fortsat Drøftelse og for praktiske Forsøg, og derfor forekom Arbejdskommissionen af 1925, tror jeg det var, mig at være et fuldkommen meningsløst stort Apparat at etablere til at beskæftige sig med disse Spørgsmaal, den havde ikke noget som helst andet at gøre end at tilvejebringe et Kompendium af hele den store Samling af Redegørelser paa alle mulige Sprog, der er givet angaaende Forsøg paa Udbyttedeling, og at dømme efter alt det, som har været mig forelagt af denne Kommissions Efterladenskaber, er der heller ikke udrettet andet end at tilvejebringe et saadant Kompendium. Men enhver, som har beskæftiget sig med disse Ting, ved, at det findes paa Dansk i Pjecer og Redegørelser for Forsøg, som er gjort her i Landet i adskillige Bedrifter, og hvad Forsøg angaar,